

Снитнікова М. В.

здобувачка

Науково-дослідного інституту публічного права

ІНДИВІДУАЛЬНІ АКТИ СТОСОВНО ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ В УКРАЇНІ

INDIVIDUAL ACTS REGARDING THE PUBLIC ADMINISTRATION OF TRANSPLANTATION IN UKRAINE

У статті проаналізовано індивідуальні акти стосовно публічного адміністрування трансплантації в Україні. Виконання будь-яких публічних функцій та вирішення проблем які виникають у будь-якій сферах є у першу чергу, виконання адміністративних зобов'язань здійснюється через правові акти публічного адміністрування. Саме індивідуальні акти публічного адміністрування є основним інструментом діяльності суб'єктів публічної адміністрації, не є виключенням і сфера трансплантації.

Встановлено, що індивідуальні акти суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють адміністративно-правове регулювання у сфері трансплантації, є різновидом адміністративних актів, їм притаманні всі їх ознаки, вони ухвалюються виключно компетентними суб'єктами владних повноважень – від розпоряджень Кабінету Міністрів України до індивідуальних рішень на територіальних одиницях, їх дія обмежується настанням певного юридичного акту або певним терміном дії.

Ключові слова: індивідуальні акти, життя людини, здоров'я, публічне адміністрування, трансплантація.

The article analyzes individual acts concerning the public administration of transplantation in Ukraine. The performance of any public functions and the solution of problems that arise in any area is, first of all, the performance of administrative obligations is carried out through legal acts of public administration. Individual acts of public administration are the main tool of public administration, and the field of transplantation is no exception.

It is established that individual acts of public administration entities that carry out administrative and legal regulation in the field of transplantation are a kind of administrative acts, they have all their features, they are adopted only by competent subjects of power – from orders of the Cabinet of Ministers to individual decisions in territorial units, their effect is limited to the occurrence of a certain legal act or a certain period of validity.

Key words: individual acts, human life, health, public administration, transplantation.

Актуальність дослідження. Виконання будь-яких публічних функцій та вирішення проблем які виникають у будь-якій сферах є у першу чергу, виконання адміністративних зобов'язань здійснюється через правові акти публічного адміністрування. Саме індивідуальні акти публічного адміністрування є основним інструментом діяльності суб'єктів публічної адміністрації, не є виключенням і сфера трансплантації.

Огляд останніх досліджень. В дослідження лягли роботи науковців-теоретиків з адміністративного права, а саме: А. Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, О.І. Безпалової, Ю. П. Битяка, В.В. Галунька, І.П. Голосніченка, С.В. Кивалова, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, Р.С. Мельника тощо.

Та науковців, які зверталися до спеціалізованих питань щодо трансплантації органів і тканин людини: Г.А. Білецької, З.С. Гладун, В.А. Глушкової, І.Л. Горелик, С.В. Гринчак, А.П. Громової, Л.Г. Дунаєвської, А.А. Жалінської, Я.О. Ковальнової, Г.І. Капуста, І.В. Кирилук, О.Ю. Кашинцевої, Д.П. Кобякової, Н.В. Коробцової, Л.В. Красицької, Г.Н. Красновського, В.І. Лебідь, І. Крилова, Н.А. Маргацької, А.М. Маркіна, І.В. Міщука, О.О. Мисливої, А.В. Мусієнко, М.М. Новицької, О.І. Панасенко, В.І. Пішта, О.Г. Пелагеш, В.І. Прозоровського, О.Е. Старовойтова, Р.О. Стефанчука, С.С. Тихонова, Г.В. Чеботарьова, В.М. Шульги, В.В. Юшкової та інші.

Однак, питання публічного адміністрування трансплантації в Україні на сьогодні найбільш спір-

не з медичної точки зору та найменш досліджене питання в аспекті адміністративного права.

Мета статті полягає в тому, щоб дослідити індивідуальні акти публічного адміністрування трансплантації в Україні.

Виклад основних положень. В адміністративному праві особлива роль приділяється нормативно-правовим актам України якими регулюються адміністративно-публічне врегулювання суспільних відносин у сфері трансплантації. У загальному розумінні О. Бандурка, зазначав, що акти, не обмежені терміном дії, діють до їхнього скасування або прийняття нового акта. Дія актів, обмежених терміном дії, припиняється у зв'язку з настанням якої-небудь події або факту. Та їх характеризував: за ієрархією органів, які їх видають: акти Кабінету Міністрів України (постанови та розпорядження), акти міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (накази інструкції вказівки), акти Ради міністрів Автономної Республіки Крим (рішення), акти місцевих органів виконавчої влади (розпорядження голів місцевих державних адміністрацій; накази керівників відділів та управлінь МДА; накази адміністрацій державних підприємств, установ, організацій); за формою – на письмові, усні, конклюдентні та знакові; за дією у просторі: на територіальні – ті, що діють в межах визначеної території (наприклад, постанова Кабінету Міністрів України), галузеві – ті, що діють у визначеній сфері, галузі, підгалузі (наказ Міністерства внутрішніх справ України), а також локального характеру – діють у рамках

окремого підприємства, установи, організації; за дією в часі бувають акти обмежені і необмежені терміном дії [1]. Практично такої ж думки і укладачі підручника «Адміністративного права України» та віднесли до форм публічного управління видання нормативних актів (нормативно-правових актів); видання адміністративних актів (індивідуальних адміністративних актів); укладення адміністративних договорів; учинення інших юридично значущих дій; здійснення матеріально-технічних операцій [2]. На думку О.Кузьменко ненормативні (індивідуальні) акти публічного адміністрування – це індивідуальні правові акти, що розв'язують конкретну адміністративну справу, персонально визначають поведінку адресата, мають владний характер, застосовуються уповноваженим суб'єктом публічної адміністрації у встановленому порядку. Індивідуальні акти поширені в практиці діяльності публічної адміністрації, оскільки вони найбільшою мірою відповідають її призначенню і є найважливішим засобом оперативного вирішення нагальних питань. Крім того, саме індивідуальні акти забезпечують реалізацію правоохоронної функції адміністративного права та публічної адміністрації. Вони використовуються також і для реалізації норм ряду інших галузей права (наприклад фінансового, земельного, трудового). Проте головною вимогою, що пред'являється до їх видання, є їх відповідність нормативним адміністративно-правовим актам. В іншому випадку вони не можуть бути визнані дійсними. У нормативних актах насамперед формулюються адміністративно-правові приписи, заборони і дозволи, а також умови їх використання, в той час, як в індивідуальних актах вони безпосередньо застосовуються до конкретних осіб [3]. Індивідуальні акти стосуються конкретних осіб та їхніх відносин, загальною рисою, яка відрізняє індивідуальні акти управління, є їх виражений правозастосовний характер. Головною рисою таких актів є їхня конкретність, а саме: чітке формулювання конкретних юридичних волевиявлень суб'єктами адміністративного права, які видають такі акти; розв'язання за їх допомогою конкретних, а саме індивідуальних, справ або питань, що виникають у сфері державного управління; чітка визначеність адресата – конкретної особи або осіб; виникнення конкретних адміністративно-правових відносин, обумовлених цими актами [4].

Так, говорячи за сферу медицини у цілому, де залежно від форми власності суб'єкти публічного управління використовують різноманітні методи: від оперативного управління до ліцензування медичної діяльності, акредитації медичних закладів і контролю за дотриманням ліцензійних умов та чинного законодавства про охорону здоров'я.

Так як, приклад кабінет Міністрів постановою від 24 квітня 2000 р. № 695 надав праву Міністерству охорони здоров'я затверджувати: порядок перевезення анатомічних матеріалів людини в межах України та вивезення за межі України за погодженням з Академією медичних наук, Державною мит-

ною службою, Міністерством транспорту; визначати порядок взяття, зберігання і використання кісткового мозку за погодженням з Академією медичних наук; та затверджувати медико-біологічні вимоги до тварин, умови їх утримання, порядок взяття у них ксенотрансплантантів за погодженням з Академією медичних наук, Міністерством аграрної політики. У подальшому ця постанова втратила чинність та Постановою Кабінету Міністрів від 18 грудня 2019 р. № 1083 затвердження переліку послуг та тарифів на послуги з надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги методом трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів, які надаються учасниками пілотного проекту щодо зміни механізму фінансового забезпечення оперативного лікування з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів [5]. На підставі цього нормативного акту на територіальних місцях розроблено додаткові програми та інші індивідуальні акти сфери трансплантації. Зупинимось на індивідуальних актах, що видаються на відповідних територіальних ринках у сфері трансплантації.

Так, наприклад, Одеською міською радою було прийнято Міську цільову програму «Здоров'я» на 2012–2014 роки від 19.04.2012р. № 1880-VI, яка передбачала фінансування найбільш вразливих верств населення на соціальний захист і здоров'я шляхом забезпечення доступності гарантованих обсягів життєво необхідних лікарських засобів для збереження їх життя і здоров'я, поліпшення демографічної ситуації, підвищення якості і ефективності медико-санітарної допомоги [6]. Так, Київською міською радою прийнято зміни та внесені доповнення до Міської цільової програми «Здоров'я киян» на 2020–2022 роки у розділі 3 «Розвиток нефрологічної допомоги» визначено фінансування на закупівлю ліків, надання медичних послуг пов'язаних з трансплантацією на 2020–2022 роки як із державного бюджету так і бюджету міста [7]. Вказана програма затверджена розпорядженням КМДА від 20.12.2019 р. № 2218 у подальшому неодноразово вносились зміни до вказаної програми. Також, з метою підвищення іміджу медичного працівника та надання якісно та своєчасного медичного лікування, особливо у сфері трансплантації при відповідному департаменті створено кваліфікаційні комісії, де медичні працівники певного профілю зобов'язані проходити підвищення кваліфікації, як наприклад, Наказом МОЗ від 12.08.2009 № 588 зобов'язано всіх працівників, що працюють у медичній сфері та мають не профільну освіту пройти медичне підвищення кваліфікації та відповідне додаткове стажування. Після здачі іспитів відповідній комісії їм буде враховано підвищення кваліфікації. Наказом МОЗ від 21.02.2019 № 446 внесено зміни до положення про проведення атестації лікарів.

Таким чином, що індивідуальні акти суб'єктів публічної адміністрації, які здійснюють адміністративно-правове регулювання у сфері трансплантації, є різновидом адміністративних актів, їм притаман-

ні всі їх ознаки, вони ухвалюються виключно компетентними суб'єктами владних повноважень – від розпоряджень Кабінету Міністрів України до індивідуальних рішень на територіальних одиницях, їх дія обмежуються настанням певного юридичного акту або певним терміном дії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адміністративне право України. Загальна частина. Академічний курс: підручн. / за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : Золота миля, 2012. 584 с.
2. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Галунько В., Діхтієвський П., Кузьменко О. та ін. Видання друге. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2019. 520 с.
3. Кузьменко О.В. Курс адміністративного права України підручник. Юрінком Інтер. 2018. 904 с.
4. Науково-практичний коментар до ст. 171 Кодексу про адміністративне судочинство. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/КК003216>.
5. Про затвердження переліку послуг та тарифів на послуги з надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги методом трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів, які надаються учасниками пілотного проекту щодо зміни механізму фінансового забезпечення оперативного лікування з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів. Постанова Кабінету Міністрів від 18 грудня 2019 р. № 1083. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1083-2019-%D0%BF#Text>.
6. Міська цільова програма «Здоров'я» на 2012-2014 роки від 19.04.2012р. № 880-VI. *Одеська міська рада* : офіційний сайт. URL: <https://omr.gov.ua/ru/acts/council/41081>.
7. Міської цільової програми «Здоров'я киян» на 2020-2022 роки. *Офіційний сайт Департаменту охорони здоров'я КМДА*. URL: <https://health.kievcity.gov.ua/content/cilovi-programy.html>.